

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžp/4/2013
Identifikačné číslo spisu:	5012200532
Dátum vydania rozhodnutia:	11.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5012200532.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudcov JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Gabriely Gerdovej v právnej veci navrhovateľa: Ing. U. M., F. V., proti odporcovi: Obvodný úrad životného prostredia v Žiline (pôvodne Krajský úrad životného prostredia v Žiline), Námestie M.R.Štefánika 1, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 2012/509/Kr zo dňa 06. júna 2012, konajúc o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 29Sp/29/2012-26 zo dňa 26. októbra 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 29Sp/29/2012-26 zo dňa 26. októbra 2012 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 2012/509/Kr zo dňa 06.06.2012 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. Na základe zákona č. 345/2012 Z.z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.01.2013 boli krajské úrady životného prostredia zrušené a ich pôsobnosť prešla na obvodné úrady životného prostredia v sídlach krajov.

Napadnutým rozhodnutím správneho orgánu bolo podľa § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení účinnom ku dňu vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len zákon č. 543/2002 Z.z.) rozhodnuté o zániku nároku náhrady na obmedzenie bežného obhospodarovania v ochranných lesoch na území národnej prírodnej rezervácie (ďalej len NPR) Veľká Skalná s piatym stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. vo veci navrhovateľa na lesných pozemkoch v katastrálnom území (ďalej len k.ú.) U., okres Martin o výmere 238,56 ha, vedených ako parcely resp.

ich časti registra C-KN č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, prekrytých parcelami registra E-KN č. XXXX/X, XXXX (výpis z LV č. XXXX), XXXX/X (výpis z LV č. XXXX), XXXX/X (výpis z LV č. XXXX) a XXXX/XXX (výpis z LV č. XXXX) v k.ú. U., ktoré prekrývajú lesné porasty podľa programu starostlivosti o lesy pre lesný hospodársky celok Turčianske Teplice, lesný užívateľský celok Lopaty - súkromní spoluvlastníci, na roky 2000 - 2009, označené ako jednotky priestorového rozdelenia lesa č. 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181a, 181b, 183a, 183b vo vlastníctve a obhospodarovaní navrhovateľa a spoluvlastníkov lesných pozemkov, ktorých zastupuje, vo výške 62.931,76 € (z toho vlastná náhrada 62.231,76 € a náklady na vyhotovenie znaleckého posudku č. 5/2012 vo výške 700 €).

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že na základe gramatického výkladu právnej normy ustanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ pred bodkočiarkou zákona č. 543/2002 Z.z. predpokladom zániku nároku na náhradu za obmedzenie bežného hospodárenia je, ak sa náhrada uplatňuje za obhospodarovanie v chránených lesoch a lesoch osobitného určenia. Z takejto úpravy zákonodarca vyníma zákonnou výnimkou lesy v chránených územiach a iné časti lesov z hľadiska ochrany prírody. Iný gramatický výklad by bol nielen v rozpore so znením tejto právnej normy, ale súčasne s účelom zákona č. 543/2002 Z.z., ako aj v rozpore s čl. 20 ods. 1, 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava). Odporca z uvedených dôvodov pochybil, keď aplikoval § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. tak, že podľa novelizovaného ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. nárok na náhradu zaniká, ak sa náhrada uplatňuje:

- a) v ochranných lesoch (§ 23 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov, ďalej len zákon č. 61/1977 Zb.),
- b) v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a v iných častiach lesov významných z hľadiska ochrany prírody.

Zo zákonného znenia právnej normy stanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. nevyplýva, že by zákonodarca zánik nároku rozdelil podľa toho, či žiadateľ uplatnil tento nárok k chráneným lesom pod písm. a/ a uplatnenie nároku k lesom osobitného určenia pod písm. b/, z ktorých dôvodov odporca aplikoval § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. na základe vlastnej úpravy znenia predmetnej právnej normy, čo je neprípustné.

Podľa prvostupňového súdu zo zákonného znenia obsahu právnej normy ustanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. vyplýva: „Nárok na náhradu podľa ods. 8 zaniká, ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch (§ 23 zákona č. 61/1977 Zb.) a v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a iných časti lesov významných z hľadiska ochrany prírody; (§ 2 ods. 3 písm. e/ vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5/1995 Z.z.), nárok nezaniká v prípade, ak orgán ochrany prírody vydá rozhodnutie o nevydaní súhlasu, nepovolení výnimky alebo rozhodnutie s určenými obmedzujúcimi podmienkami a tým obmedzí postup vlastníka pozemku podľa osobitných predpisov pri odstraňovaní následkov mimoriadnych okolností a nepredvídateľných škôd v lesoch (§ 22 ods. 2 písm. c/ zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov). Predpokladom správnej aplikácie uvedenej právnej úpravy je jej výklad nielen z gramatického hľadiska, ale súčasne, a to predovšetkým z hľadiska účelu zákona č. 543/2002 Z.z., ktorým zákonodarca sledoval naplnenie cieľa touto právnou úpravou, pričom treba vychádzať z koncepcie účelu tohto zákona ako celku a nie je možné vytrhnutie jednotlivých častí predmetnej právnej úpravy (§ 61 ods. 8 písm. i/ pred bodkočiarkou zákona č. 543/2002 Z.z.) z kontextu právnej normy tak, ako to urobil odporca, čo vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia. Gramatický výklad právnej normy musí byť komfortný s logickým výkladom tejto právnej normy v súlade s účelom zákona, majúci súčasne na zreteli jeho súlad s ústavou.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie odporca a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 2012/509/Kr zo dňa 06.06.2012 ako vecne správne potvrdí, resp. napadnutý rozsudok Krajského súdu v

Žilina č. k. 29Sp/29/2012-26 zo dňa 26.10.2012 zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Namietal výklad ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z.

Podľa odporcu ustanovenie § 61 zákona č. 543/2002 Z.z. vytvára právny základ, ktorý umožňuje, aby dotknutí vlastníci v prípadoch obmedzenia bežného hospodárskeho využívania svojich pozemkov nemuseli znášať neprimerané bremeno v záujme ochrany prírody a životného prostredia a v prípade obmedzenia bežného obhospodarovania pozemkov patrí vlastníkovi pozemku náhrada vo výške zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu bežného obhospodarovania. V § 61 ods. 8 zákon č. 543/2002 Z.z. ustanovuje prípady, kedy nárok vlastníka pozemku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemkov zaniká a nemôže si ho uplatniť na príslušnom štátnom orgáne ochrany prírody a krajiny. Ustanovenie § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. bolo do uvedeného zákona doplnené novelizačným článkom V. zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) s účinnosťou od 01.07.2004 (ďalej len zákon č. 364/2004 Z.z. V zmysle tohto ustanovenia je dôvodom zániku nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, zaradenie lesného pozemku do kategórie lesov, a to konkrétne lesov ochranných a lesov osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a iných častí lesov významných z hľadiska ochrany prírody. Pojmy „ochranné lesy“ a „lesy osobitného určenia“ v súčasnosti vymedzuje zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 326/2005 Z.z.) a vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 453/2006 Z.z. o hospodárskej úprave lesov a o ochrane lesa (ďalej len vyhláška č. 453/2006 Z.z.).

V prípade lesov osobitného určenia je zdôraznená významná zmena spôsobu hospodárenia oproti bežnému hospodáreniu, v prípade ochranných lesov je zdôraznená skutočnosť, že hospodárenie v nich je limitované prírodnými podmienkami a mali by plniť účel, na ktorý boli vyhlásené. Kategória ochranných lesov zahŕňa porasty, ktorých hlavnou funkciou je chrániť pôdu, brehovú čiaru alebo nižšie položené porasty. Do kategórie lesov osobitného určenia patria porasty plniace osobitné verejnoprospešné funkcie vyplývajúce zo špecifických celospoločenských potrieb, ktoré významne ovplyvňujú alebo obmedzujú spôsob ich obhospodarovania. Okrem svojej hlavnej funkcie, na základe ktorej boli vyhlásené, plnia tieto porasty spravidla aj ďalšie funkcie, miera ich významnosti je však nižšia.

V čase tvorby novely zákona č. 543/2002 Z.z. účinnej od 01.07.2004 bol platný a účinný zákon č. 61/1977 Zb. a jeho vykonávací vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5/1995 Z.z. o hospodárskej úprave lesov v znení vyhlášky č. 119/2002 Z.z. (ďalej len vyhláška č. 5/1995 Z.z.). Ustanovenie § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. odkazovalo v poznámke pod čiarou na § 23 zákona č. 61/1977 Zb., kde bola definovaná kategória ochranných lesov. Z použitého pojmu, ako aj odkazu na osobitný predpis je nepochybne zrejmé, že „ochrannými lesmi“ sa v zmysle § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., sa v čase nadobudnutia jeho účinnosti rozumela osobitná kategória lesov - „ochranné lesy“, tak ako ju vymedzoval zákon č. 61/1977 Z.z. a jeho vykonávacie predpisy.

Nový zákon č. 326/2005 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 01.09.2005, túto kategóriu lesov zachoval s jej významom, aký jej určoval predchádzajúci predpis s tým, že vo svojich ustanoveniach upravil, že ochranné lesy vyhlásené podľa dovtedajších predpisov sa považujú za ochranné lesy do skončenia platnosti lesného hospodárskeho plánu.

Navrhovateľ uplatňoval nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania pre lesné porasty podľa programu starostlivosti o lesy platného na roky 2000-2009. Pojem „ochranné lesy“ je teda potrebné vykladať v zmysle, ako ho vymedzuje zákon č. 326/2005 Z.z. s čím sa stotožnil aj navrhovateľ, ako aj súd prvého stupňa.

Druhý odkaz v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. - „93b“ zákonodarca umiestnil na koniec úvodnej časti vety pred bodkočiarkou za slová „ochrany prírody“, pričom v poznámke pod čiarou k predmetnému odkazu sa uvádza § 2 ods. 3 písm. e/ vyhlášky č. 453/2006 Z.z. - „lesy v chránených

územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“. Z použitého pojmu § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., ako aj z predmetného odkazu na osobitný predpis je zrejmé, že úmyslom zákonodarcu bolo odkázať na osobitnú subkategóriu lesov osobitného určenia uvedenú vo vyhláške č. 453/2006 Z.z. Iný výklad, ktorý by vychádzal z toho, že použité slovné spojenie je v oboch predpisoch totožné len zhodou okolností a použitie odkazu bolo dôsledkom omylu, podľa názoru odporcu neprichádza do úvahy. V prípade prijatia záveru, že pojem „lesy v chránených územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“ sa viaže na kategóriu lesov osobitného určenia je zrejmé, že aj výnimka zo zániku nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania sa môže viazať len na kategóriu lesov osobitného určenia, a teda na v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. použitý pojem „lesy osobitného určenia“. Toto tvrdenie vyplýva aj zo spoločnej správy výborov národnej rady Slovenskej republiky schválenej uznesením Výboru Národnej Rady Slovenskej republiky pre životného prostredia a ochranu prírody č. 108 z 30.04.2004. Podľa uvedeného dokumentu bolo doplnenie ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. navrhnuté z dôvodu potreby „rozšírenia okruhu prípadov, kedy nárok na náhradu zaniká, napríklad v ochranných lesoch, v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojoch, v zdrojoch prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd, kúpeľné lesy, lesy v okolí zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti, lesy v uznaných zverníkoch, v časti lesov, určené na lesnícky výskum a výučbu lesníckych škôl a učilišť v časti, v ktorých odlišný spôsob hospodárenia vyžadujú záujmy štátu“.

Z uvedeného vyplýva, že zánik nároku na náhradu bežného obhospodarovania pozemkov sa spája s ochrannými lesmi ako samostatnou kategóriou bez špecifikácie jej jednotlivých subkategórií a ďalej s jednotlivými subkategóriami lesov osobitného určenia, pričom z výpočtu je vyňatá práve subkategória „lesy v chránených územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“, vo vzťahu ktorej nárok na náhradu nezaniká.

Úmysel zákonodarcu vyňať ochranné lesy a ostatné subkategórie lesov osobitného určenia s pod uplatňovania ustanovení § 61 ods. 1, 2 zákona č. 543/2002 Z.z. možno nájsť v tom, že bolo potrebné využiť osobitnú subkategóriu lesov, ktorá sa vyhlasovala na rovnaké účely aké sleduje zákon č. 543/2002 Z.z., t.j. ochrana lesov významných z hľadiska ochrany prírody a len na túto kategóriu viazať uplatňovanie náhrady za obmedzenie a aj v tom, že bolo potrebné vylúčiť uplatňovanie náhrady vo vzťahu k osobitným kategóriám /subkategóriám/ lesov, ktorých využívanie je jednak obmedzené osobitnými predpismi a v prípade, ak ich využívanie zákon č. 543/2002 Z.z. v niektorých prípadoch obmedzuje aj nad rámec obmedzení vyplývajúcich z osobitných predpisov reálna ujma vlastníka pozemku je minimálna v porovnaní s ujmom, ktorý vzniká v dôsledku obmedzenia obhospodarovania v hospodárskych lesoch alebo lesoch osobitného určenia - lesoch v chránených územiach a iných častiach lesov významných z hľadiska ochrany prírody. Výklad právnej normy by mal byť ústavne konformný a z hľadiska uplatňovania § 61 zákona č. 543/2002 Z.z. je dôležité najmä posúdenie rozsahu náhrady poskytovanej vlastníkom pozemkov v nadväznosti na čl. 20 ústavy. Odporca pritom poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) sp. zn. PL. ÚS 22/06 zo dňa 01.10.2008.

Odporca ďalej upriamil pozornosť na to, že jednotlivé kategórie lesov podľa zákona č. 543/2002 Z.z. nie sú nemenné. Vlastník alebo správca lesa môže navrhnúť príslušnému orgánu štátnej správy lesného hospodárstva zmenu kategorizácie lesa. Napríklad, ak prevažuje funkcia lesov osobitného určenia nad funkciou lesov ochranných, vlastník pozemku v ochranných lesoch má možnosť po ich prekategORIZOVANÍ na lesy osobitného určenia nárokovat' si náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, a to aj spätne za obdobie platnosti programu starostlivosti o lesy. Rovnako v prípadoch, keď je vlastník pozemkov v ochranných lesoch obmedzený pri odstraňovaní následkov mimoriadnych okolností a nepredvídateľných škôd v lesoch, a kedy mu môže reálne vzniknúť významná ujma, keďže nie je obmedzený platným programom starostlivosti o lesy, mu nárok na náhradu nezaniká (§ 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 veta za bodkočiarkou). Zákon č. 543/2002 Z.z. v ustanovení § 61 priznáva náhradu za obmedzenie z titulu ochrany prírody len vo vzťahu k vybraným činnostiam, ktoré sú definované z hľadiska úpravy osobitných predpisov, ako aj druhom pozemku.

Krajský úrad životného prostredia v Žiline postupoval pri rozhodovaní o žiadosti navrhovateľa v zmysle uvedeného výkladu ustanovenia § 61 zákona č. 543/2002 Z.z., v ktorom boli použité najmä gramatická metóda a teleologická metóda. Navrhovateľ a súd prvého stupňa poskytli iný výklad § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., podľa ktorého pojem „lesy v chránených územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“ a výnimka, ktorá sa s ním spája, sa vzťahujú nielen na lesy osobitného určenia, ale aj ochranné lesy. Tento výklad však možno poprieť použitím metódy logického výkladu právnej normy, konkrétne argumentom *reductio ad absurdum*. Slovné spojenie „lesy v chránených územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“ sa v prípade neakceptovania odkazu na príslušný osobitný predpis a výkladu v súlade s jeho vymedzením v tomto predpise musí vykladať z hľadiska všeobecného významu jednotlivých slov, resp. z hľadiska významu, ktorý im pripisuje zákon č. 543/2002 Z.z. Keďže zo slovného spojenia „a iné časti lesov“ je zrejmé, že pojem „lesy významné z hľadiska ochrany prírody“ zahŕňa pojem „lesy v chránených územiach“, na účely tohto výkladu je podstatné vymedzenie pojmu „časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody“. Vo vzťahu k tomu pojmu je nutné konštatovať, vychádzajúc z ustanovení zákona č. 543/2002 Z.z., že ide o všetky lesy, v ktorých je bežné obhospodarovanie obmedzené zákazmi alebo obmedzeniami vyplývajúcimi zo zákona č. 543/2002 Z.z. alebo rozhodnutiami orgánov ochrany prírody vydanými na základe zákona č. 543/2002 Z.z. Pri uplatňovaní zákona č. 543/2002 Z.z. nemôže nastať prípad, aby bolo bežné obhospodarovanie obmedzené v častiach lesov, ktoré nie sú významné z hľadiska ochrany prírody. Vzhľadom na výklad poskytnutý navrhovateľom a súdom prvého stupňa by sa ustanovenie § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. nemohlo uplatňovať, resp. ak by toto ustanovenie neexistovalo, ustanovenie § 61 zákona č. 543/2002 Z.z. by sa uplatňovalo totožným spôsobom, ako v súčasnosti. Obdobné možno konštatovať aj o vete za bodkočiarkou v 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., ktorú pri gramatickom výklade, uvedenom v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa, nie je možné pri aplikácii zákona č. 543/2002 Z.z. uplatniť.

Zároveň odporca poukázal ešte na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/09-378, IV. ÚS 107/2012-13, v zmysle ktorých je pri interpretácii právnej normy potrebné zohľadňovať aj poznámku pod čiarou, ktorá môže mať dôležitú normatívnu informáciu. Poznámky pod čiarou k § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. sú naďalej súčasťou tohto predpisu, neboli zrušené a je preto nutné ich zohľadňovať pri interpretácii právnej normy. Nadobudnutie účinnosti nového zákona č. 326/2005 Z.z. k 01.01.2005 a s tým spojené zrušenie zákona č. 61/1977 Zb., na ktoré § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. odkazuje, nemôže mať za následok, že od tohto dátumu je možné toto ustanovenie zákona č. 543/2002 Z.z. vykladať odlišným spôsobom, napriek tomu, že zostalo nezmenené a nový zákon č. 326/2005 Z.z. prebral príslušné pojmy do svojej úpravy.

III.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporcu navrhol, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 29Sp/29/2012-26 zo dňa 26.10.2012 ako vecne správny potvrdil. V dôvodoch uviedol, že v rámci administratívneho konania neboli spochybnené skutočnosti uvedené v žiadosti, teda bol v plnej miere akceptovaný návrh bežného obhospodarovania, ktorý vypracoval EuroForest, s.r.o., osoba odborne spôsobilá na vypracovanie Programov starostlivosti o les, kde bol stanovený plán vykonávania činností bez obmedzujúcich požiadaviek ochrany prírody. Bolo v ňom presne určené, k akému obmedzeniu obhospodarovania došlo za roky 2000-2009, ktoré v tomto území s 5. stupňom ochrany museli vlastníci pozemkov strpieť. Konkrétne sa tam mohla vykonávať ťažba dreva, z ktorej by mali vlastníci pozemkov výnosy. Finančne vyčíslené výnosy pri bežnom hospodárení boli stanovené v znaleckom posudku č. 5/2012, ktorý vypracoval Ing. Z. X., znalec v odbore Lesníctvo, odvetvie Odhad hodnoty lesov. Takto stanovená výška náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania bola v rámci správneho konania akceptovaná a nebola spochybnená ani odbornou organizáciou ochrany prírody, ktorá sa v rámci konania k žiadosti navrhovateľa vyjadrovala. Správnomu orgánu bolo teda zrejmé, že k obmedzeniu obhospodarovania došlo, i keď ide o kategóriu ochranných lesov, nespochybnil rozsah obmedzenia, ani požadovanú výšku náhrady. Kategória „ochranný les“ neznamena vylúčenie akéhokoľvek hospodárenia. Ochranný les je kategória lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z., neznamena chránený les, už vôbec nie les bezzásahový. Úplné zamedzenie hospodárenia v ochranných lesoch sa tak uskutočňuje až na základe podmienok ochrany stanovených zákonom č. 543/2002 Z.z.

platných pre piaty stupeň ochrany - ako je to napr. aj v NPR Veľká Skalná. Plán hospodárskych opatrení, ktorý predložil navrhovateľ, preukazuje aké činnosti a v akom rozsahu by sa vykonávali v konkrétnych ochranných lesoch, keby sa nenachádzali v chránenom území s piatym stupňom ochrany. Vo finančnom vyjadrení ide o stratu pre vlastníkov pozemkov vo výške cca 62.931 € (po odpočítaní obdržanej dotácie), ako je vyčíslená v znaleckom posudku, čo predstavuje reálnu ujmu za obmedzenie obhospodarovania, ktorú požaduje vyplatiť.

Kategória ochranné lesy je viazaná na prírodné danosti, ako lokalizácia, sklon terénu, vlastnosti pôdy a pod. Zaradenie konkrétneho lesného porastu do kategórie ochranný les vyplývalo z tabuľky v prílohe č. 1 vyhlášky č. 5/1995 Z.z.

Poukázanie na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 22/06 považuje navrhovateľ v danom prípade za zavádzajúce, keďže návrh na začatie predmetného konanie pred ústavným súdom neobsahoval poukaz na neústavnosť ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. s ústavou v kontexte tejto právnej veci. Ústavný súd v tejto veci neposudzoval prípad, keď zákonnými obmedzeniami vzniká reálna ujma pri bežnom obhospodarovaní pozemku v chránenom území, avšak príslušný orgán ochrany prírody rozhodne o zániku nároku na uhradenie finančnej náhrady na základe niektorého ustanovenia zákona. Výklad, ktorý v predmetnej veci poskytol Krajský úrad životného prostredia v Žiline bol už viackrát súdmi zamietnutý, konkrétne rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 6Sžp/3/2010 zo dňa 30.03.2011 a 2Sžp/1/2010 zo dňa 27.04.2011. Rovnako rozhodnutím Krajského úradu životného prostredia v Trenčíne č. KÚŽP/2011/00507-8Đu zo dňa 19.09.2011 bolo v obdobnej veci žiadateľovi vyhovené a náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania podľa § 61 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. bola priznaná a vyplatená aj napriek tomu, že predmetom žiadosti boli tiež lesné pozemky v piatom stupni ochrany nachádzajúce sa v ochranných lesoch. Ďalej navrhovateľ poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6Sžp/22/2011 zo dňa 26.09.2012, ktorý potvrdil rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/5/2011-46, ďalej právoplatný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 27Sp/14/2012-24 zo dňa 19.09.2012, ktorým bolo zrušené rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici o nepriznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pre Mestské lesy Banská Bystrica a vec vrátená na nové konanie, právoplatný rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sp/14/2012-21 zo dňa 03.10.2012, ktorým bolo zrušené rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Košiciach o nepriznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pre Mesto Spišské Vlachy a vec vrátená na nové konanie. Uvedené veci spolu vecne a skutkovo súvisia s prejednávanou vecou, keďže aj v tomto konaní ide o náhradu za obmedzenie obhospodarovania na lesných pozemkoch, ktoré sú vedené v kategórii ochranné lesy a boli by v nich pri bežnom hospodárení plánované obnovné, resp. výchovné ťažby. Vo všetkých prípadoch sa nárok uplatňuje po skončení platnosti Programu starostlivosti o les a súčasne ide o územia, kde v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. platí 5. stupeň ochrany.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a po tom, ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, najmenej päť dní vopred, v senáte rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011) a rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

Z obsahu administratívneho spisu senát odvolacieho súdu zistil, že Krajský úrad životného prostredia v Žiline rozhodnutím č. 2012/509/Kr zo dňa 06.06.2012 na základe žiadosti navrhovateľa rozhodol podľa § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. o zániku nároku náhrady na obmedzenie bežného obhospodarovania v ochranných lesoch na území NPR Veľká Skalná s piatym stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. vo veci navrhovateľa na lesných pozemkoch v k.ú. U., okres Martin o výmere 238,56 ha, vedených ako parcely resp. ich časti registra C-KN č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX,

prekrytých parcelami registra E-KN č. XXXX/X, XXXX (výpis z LV č. XXXX), XXXX/X (výpis z LV č. XXXX), XXXX/X. (výpis z LV č. XXXX) a XXXX/XXX (.výpis z LV č. XXXX) v k.ú. U., ktoré prekývajú lesné porasty podľa programu starostlivosti o lesy pre lesný hospodársky celok Turčianske Teplice, lesný užívateľský celok Lopaty - súkromní spoluvlastníci, na roky 2000 - 2009, označené ako jednotky priestorového rozdelenia lesa č. 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181a, 181b, 183a, 183b vo vlastníctve a obhospodarovaní navrhovateľa a spoluvlastníkov lesných pozemkov, ktorých zastupuje, vo výške 62.931,76 € (z toho vlastná náhrada 62.231,76 € a náklady na vyhotovenie znaleckého posudku č. 5/2012 vo výške 700 €).

Požadovaná suma nebola navrhovateľovi priznaná podľa § 61 ods. 9 zákona č. 543/2002 Z.z. z dôvodu zániku nároku podľa § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. Správny orgán pri rozhodovaní o podanej žiadosti vzal do úvahy usmernenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny č. 4228/2011-2.1/GP zo dňa 27.05.2011 k postupu v konaniach o poskytnutí náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemkov, podľa ktorého majú správne orgány spolupracovať so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky a jej miestne príslušnými organizačnými zložkami a to formou vyžiadania si odborného stanoviska k žiadostiam o poskytnutí náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemkov.

Podľa § 61 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. je vlastník pozemku povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny ustanovených týmto zákonom alebo na jeho základe. Ak dochádza v dôsledku týchto obmedzení a opatrení k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, patrí mu náhrada vo výške zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu bežného obhospodarovania.

Zákon č. 543/2002 Z.z. v § 61 ods. 8 uvádza prípady, kedy takýto nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania zaniká. Novela zákona č. 543/2002 Z.z. účinná od 01.07.2004 okruh týchto prípadov rozšírila (§ 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z.). Pokiaľ si vlastník pozemkov v chránenom území po 01.07.2004 uplatnil na príslušnom orgáne ochrany prírody nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemkov v súvislosti so zákazom ťažby v piatom stupni ochrany podľa § 16 ods. 1 písm. b/ zákona č. 543/2002 Z.z. v ochranných lesoch, náhradu mu nie je možné priznať z dôvodu zániku nároku podľa § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky usmernilo všetky krajské úrady životného prostredia vo veci rozporu ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona s čl. 20 ods. 1, 4 ústavy vo vzťahu k vlastníkom ochranných lesov v súvislosti s rozsudkom najvyššieho súdu sp.zn. 6Sžp/3/2010 zo dňa 30.03.2011.

Spornou naďalej ostala aplikácia a výklad § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. v súvislosti s posudzovaným prípadom.

Podľa § 61 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. vlastník pozemku je povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny ustanovených týmto zákonom alebo na jeho základe. Ak dochádza v dôsledku týchto obmedzení a opatrení k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, patrí mu náhrada vo výške zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu bežného obhospodarovania; to neplatí pre vlastníka súkromného chráneného územia a jeho ochranného pásma, ak sa obmedzenie týka bežného obhospodarovania v tomto území a na pozemkoch vo vlastníctve štátu.

Podľa § 61 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. bežným obhospodaraním sa rozumie

- a) využívanie poľnohospodárskeho pozemku v súlade s osobitným predpisom,
- b) hospodárenie na lesnom pozemku, ktoré zodpovedá návrhu hospodárskych opatrení pre jednotky priestorového rozdelenia lesa bez obmedzujúcich požiadaviek orgánov ochrany prírody vyplývajúcich zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody, ustanovených týmto zákonom alebo na jeho základe; bežným obhospodaraním sa tiež rozumie postup podľa osobitných predpisov pri odstraňovaní následkov mimoriadnych okolností a nepredvídaných škôd v lesoch,
- c) hospodárenie na inom pozemku, ako je uvedené v písmenách a) a b), ktoré je v súlade s podmienkami

určenými v povolení činnosti podľa osobitných predpisov, najmä v rozhodnutí o využívaní územia, v rozhodnutí o určení ochranného pásma, v rozhodnutí o určení chráneného územia.

Podľa § 61 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z.z. osobou oprávnenou na uplatnenie nároku podľa odseku 1 je vlastník pozemku, ktorého bežné obhospodarovanie bolo obmedzené; ak je vlastníkom pozemku štát, je touto osobou správca. Ak je pozemok v podielovom spoluvlastníctve, osobou oprávnenou na uplatnenie nároku je zástupca určený spoluvlastníkmi.

Podľa § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. nárok na náhradu podľa odseku 1 zaniká: ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch 93a) - § 23 zákona č. 61/1977 Zb. a v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a iných časti lesov významných z hľadiska ochrany prírody; 93b) - § 2 ods. 3 písm. e/ vyhlášky č. 5/1995 Z.z. nárok nezaniká v prípade, ak orgán ochrany prírody vydá rozhodnutie o nevydaní súhlasu, nepovolení výnimky alebo rozhodnutie s určenými obmedzujúcimi podmienkami a tým obmedzí postup vlastníka pozemku podľa osobitných predpisov pri odstraňovaní následkov mimoriadnych okolností a nepredvídateľných škôd v lesoch. 93c) - § 22 ods. 2 písm. c/ zákona č. 326/2005 Z.z.

Podľa § 61 ods. 9 zákona č. 543/2002 Z.z. o nároku na náhradu podľa odseku 1 a o zániku tohto nároku podľa odseku 8 písm. b/ až i/ rozhoduje povinný orgán. O opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o nároku na náhradu podľa odseku 1 rozhoduje súd.

Odvolací súd, vychádzajúc z výkladu právnej normy ustanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, na ktorý súčasne poukazuje. Zároveň poukazuje aj na rozhodnutia, ktoré boli v obdobných veciach najvyšším súdom vydané, napr. sp. zn. 2Sžp/1/2010 zo dňa 27.04.2011, 6Sžp/22/2011 zo dňa 26.09.2012, 6Sžp/3/2010 zo dňa 30.03.2011.

Z § 61 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. vyplýva, že vlastník pozemku je povinný strpieť určité obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny ustanovených týmto zákonom alebo na jeho základe. Zároveň sú v § 61 ods. 8 tohto zákona stanovené skutočnosti, na základe ktorých dochádza k zániku nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania.

Zo zákonného znenia obsahu právnej normy ustanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. vyplýva: „Nárok na náhradu podľa odseku 1 zaniká, ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch (§ 23 zákona č. 61/1977 Zb.) a v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a iných časti lesov významných z hľadiska ochrany prírody; (§ 2 ods. 3 písm. e/ vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5/1995 Z.z.) nárok nezaniká v prípade, ak orgán ochrany prírody vydá rozhodnutie o nevydaní súhlasu, nepovolení výnimky alebo rozhodnutie s určenými obmedzujúcimi podmienkami a tým obmedzí postup vlastníka pozemku podľa osobitných predpisov pri odstraňovaní následkov mimoriadnych okolností a nepredvídateľných škôd v lesoch (§ 22 ods. 2 písm. c/ zákona č. 326/2005 Z.z.).“

Zákon č. 364/2004 Z.z. novelizoval zákon č. 543/2002 Z.z. v bode 11. tak, že v § 61 ods. 8 sa doplnili písmená f/ až i/, pričom podľa písm. i/ ak sa náhrada uplatňuje v „ochranných lesoch“ (§ 23 zákona č. 61/1977 Zb.) a v „lesoch osobitného určenia“ s výnimkou lesov v chránených územiach a iných časti lesov významných z hľadiska ochrany prírody (§ 2 ods. 3 písm. e/ vyhlášky č. 5/1995 Z.z.), s účinnosťou od 01.07.2004.

Predpokladom zániku nároku na náhradu za obmedzenie bežného hospodárenia je, ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia a z takejto úpravy zákonodarca vyníma zákonnou výnimkou lesy v chránených územiach a iné časti lesov z hľadiska ochrany prírody. Správny orgán podľa názoru odvolacieho súdu pochybil, keď aplikoval § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. v znení uvedenom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Zo zákonného znenia právnej normy ustanovenej v § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. nevyplýva, že by zákonodarca zánik nároku

rozdělil podľa toho, či žiadateľ uplatnil tento nárok k ochranným lesom a na uplatnenie nároku k lesom osobitného určenia, z ktorých dôvodov správny orgán aplikoval ustanovenie § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. na základe vlastnej úpravy znenia predmetnej právnej normy.

Spojka a v predmetnom ustanovení § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. (nárok na náhradu podľa odseku 1 zaniká: ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch a v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a iných časti lesov významných z hľadiska ochrany prírody) zdôrazňuje účinnosť uplatňovanej náhrady na kategóriu lesov tak, že uplatnenie sa súčasne vzťahuje tak na ochranné lesy, ako aj na lesy osobitného určenia, a preto sa aj výnimka musí vzťahovať na lesy nachádzajúce sa v chránených územiach a to v lesoch ochranných lesoch, ako aj v lesoch s osobitným určením. Bolo by v rozpore so zákonom č. 543/2002 Z.z., ako aj s ústavou, ak by vlastníkovi lesa, ktorý je súčasťou chráneného územia a z tohto dôvodu je povinný strpieť obmedzenia, v dôsledku ktorých dochádza k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, zaniklo právo na náhradu zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu bežného obhospodarovania. Vecne správna je potom len aplikácia novelizovaného ustanovenia § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., ktorá aj v zmysle právnej teórie je, že nárok na náhradu zaniká, ak sa náhrada uplatňuje:

- a) v ochranných lesoch (§ 23 zákona č. 61/1977 Zb.) s výnimkou lesov v chránených územiach a v iných častiach lesov významných z hľadiska ochrany prírody,
- b) v lesoch osobitného určenia s výnimkou lesov v chránených územiach a v iných častiach lesov významných z hľadiska ochrany prírody.

Zákonom stanovená výnimka sa uplatňuje tak pri ochranných lesoch, ako aj lesoch osobitného určenia.

Pokiaľ správny orgán vytykal súdu prvého stupňa, že v odôvodnení svojho rozhodnutia opomenul odkazy na osobitné predpisy, ktoré sú súčasťou § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z., odvolací súd poukazuje na to, že odkaz zákonodarcu uvedený pod čiarou k príslušnému ustanoveniu zákona, nie je súčasťou právnej normy a nemá záväzný charakter ale len informačný. Zohľadniac aj rozhodnutia ústavného súdu PL. ÚS 3/09-378 a IV. ÚS 107/2012-13, nemožno pri interpretácii zákonného ustanovenia priznať väčšiu právnu silu odkazu v poznámke pod čiarou a pri výklade tak postupovať proti samotnému zneniu právnej normy v danom zákonnom ustanovení. Súčasne odvolací súd poukazuje na to, že pokiaľ je aj pri ustanovení § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z.z. odkaz pod čiarou na § 23 zákona č. 61/1977 Zb. v bode 93a, tento odkaz nemožno použiť, pretože zákon č. 61/1977 Zb. v čase vydania preskúmaného rozhodnutia nebol už účinný, keďže bol zrušený zákonom č. 326/2005 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.09.2005.

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd v danom prípade dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, a to predovšetkým, že správny orgán v danej veci na základe skutkových okolností vyvodil nesprávny právny záver.

Z uvedených dôvodov odvolací súd v danej veci dospel k záveru, že pokiaľ súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom opravnému prostriedku navrhovateľa vyhovel a rozhodnutie správneho orgánu zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p., rozhodol vo veci vecne správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p., § 246c ods. 1 O.s.p. a s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

Podľa § 250r O.s.p. ak súd zruší rozhodnutie správneho orgánu, je správny orgán pri novom prejednaní viazaný právnym názorom súdu.

Odvolací súd o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224

ods. 1 O.s.p., § 250l ods. 2 O.s.p. a s § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 2 O.s.p. Navrhovateľ bol v konaní úspešný, avšak žiadne trovy odvolacieho konania si na náhradu neuplatnil a z obsahu súdneho spisu odvolací súd zistil, že mu trovy v odvolacom konaní nevznikli, preto mu náhrada trov odvolacieho konania nebola priznaná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný